

Lieren 2020

Leven in toekomst en verleden

*Visies en beelden worden wensen
opgedragen aan betrokken mensen
Bereidheid om die in te wil'gen
hoedt hen voor Lieren aan de wilgen*

Dorpsraad Beekbergen-Lieren.

Foto's: archief foto Hali

O.Muntinga

H.Vos

LIEREN 2020

I De basis

I-1 Niet op de winkel passen maar vooruitzien

In het voorjaar van 2000 heeft de Dorpsraad het Rapport Beekbergen 2020 het licht laten zien.

Thans is het de beurt aan een visie voor Lieren. Hoe moet Lieren er over pakweg 20 jaar uitzien.

Meer woningen, meer groen? Een verkeersluw dorp met een rondweg?

Een dorp waarin het accent ligt op wonen, werken, wonen én werken, wonen en recreëren?

De visie die in dit rapport is neergelegd is erop gericht met elkaar te weten welke ontwikkelingen we wenselijk achten. En aldus vormt dit rapport een leidraad voor de komende jaren voor het handelen van de Dorpsraad. En dus ook voor de adviezen die de Dorpsraad aan de gemeente zal uitbrengen.

Deze visie is een momentopname, gezien door de bril van vandaag. Niemand heeft zo'n vooruitziende blik dat hij over 20 jaar kan zeggen dat er in 2001 goede beslissingen zijn genomen. Maar wie geen richting bepaalt, wie de dingen laat gebeuren naar de waan van de dag, eindigt in een onherkenbaar niemandsland. Mét een visie hebben we afgesproken welke ontwikkelingen we wenselijk of niet wenselijk vinden, en hebben we zichtbaar gemaakt welke processen in gang gezet moeten worden om de beoogde doelen te bereiken. Met de visie hebben we dus een doel voor ogen om zelf mee te sturen aan wat de toekomst voor Lieren in petto heeft.

I-2 Tendensen

De bevolking van Nederland groeit nog steeds, ook in Lieren, en dat zal de komende jaren zo blijven. Naast de groei zullen we een overloop van mensen en bedrijven kunnen zien vanuit de randstad, naar de plaatsen waar het nu nog betrekkelijk rustig is. Ook Lieren zal daarmee te maken krijgen, al zal dat, gezien het krachtige beleid voor de kleine kernen, vooral buiten Lieren merkbaar zijn. Een tweede zekere tendens is de vergrijzing van de bevolking in Nederland. Tegen de achtergrond van het beleid om in de kleinere kernen niet of nauwelijks uitbreidingen toe te staan zal de vergrijzing in Lieren relatief sterk spelen. De afstand tussen wonen en werken is met de opkomst van het autogebruik steeds groter geworden. Bedrijven zijn gegroeid en zijn buiten de woongebieden gevestigd. De verstopping van wegen en de opkomst van moderne technologie leiden tot de opkomst van nieuwe vormen van werken waardoor wonen en werken weer een logische combinatie kan worden.

I-3 De visie

Uitgangspunt voor de visie-ontwikkeling van de Dorpsraad is

Beekbergen en Lieren te zien als dorpen met een eigen karakter, die selfsupporting moeten blijven ten aanzien van primaire levensbehoeften, met betrokken inwoners, met betrokken bedrijven, en met een klimaat waarin het - voor bewoners in elke levensfase - in alle opzichten veilig en goed toeven is.

Lieren en Beekbergen hebben elk hun eigen karakter. Daarom zijn aan beide dorpen aparte rapporten gewijd. Met de visie in dit rapport wil de Dorpsraad recht doen aan de Lierenaren, en bijdragen aan het behoud van historische en wezenlijke waarden van Lieren en zijn inwoners op de lange termijn.

Uitgangspunt voor de visie-ontwikkeling op de verschillende onderwerpen is het eigen karakter van Lieren. Het behouden, herstellen en versterken van de karakteristieke en unieke elementen van Lieren zijn steeds de onderliggende criteria. De waarde van deze visie is niet zozeer de verzameling van feiten, beschouwingen, denkbeelden en aanbevelingen, als wel de bezieling waarmee gewerkt is aan de totstandkoming ervan. Moge die bezieling er ook vanuit gaan bij de verwerkelijking!

I-4 Het karakter van Lieren

De kenmerken en potenties van het landschap, de natuurlijke en cultuurhistorische ligging in het landschap en de ecologische structuur met bijbehorende biotoop zijn de invalshoeken bij deze beschouwingen.

Lieren ligt in het overgangsgebied tussen de hoge enken en de lage vochtige weiden. Het gezicht op het dorp is dus sterk bepaald door de richting van waaruit men kijkt.

Cultuurhistorisch is Lieren een karakteristiek dorp met twee gezichten: aan de ene zijde sterk bepaald door agrarische bebouwing, aan de andere zijde door het gezicht van een woondorp. Van welke richting men Lieren ook benadert, altijd is sprake van een vloeiende overgang van zeer open bebouwing naar de dichtbebouwde kern, die het dorpsbeeld van vrijstaande huizen zonder strakke rooilijnen heeft behouden.

Tot het dorpskarakter behoren ook gebouwen met een duidelijk bedrijfskarakter (anders dan agrarisch) op historische, en duidelijk niet door bestemmingsplannen bepaalde plaatsen.

De wegenstructuur is herkenbaar historisch bepaald. Hoe nieuwer de bebouwing, hoe rechter de weg.

Hoofdwegen zijn de Lierderstraat en de Tullekensmolenweg. Wie de kern van Lieren zou moeten aanwijzen komt vrijwel zeker uit op de kruising tussen beide wegen.

Het zijn in Lieren vooral de omgevingskenmerken die de beleving voeden: de ruimtelijke indrukken van de enken, de weiden, en de open bebouwing.

Een fier symbool van het agrarisch leven ging voor Lieren verloren; Molenvaart, Molenberg en Molenakker herinneren er nog aan.

I-5 Mogelijkheden en (beschermende) beperkingen

Lieren ligt aan de rand van natuurgebieden, enerzijds de enk, anderzijds het beekdal. Dat brengt beperkingen met zich mee, maar ook mogelijkheden, die vooral bepaald dienen te worden door evenwicht en harmonie in leven, wonen, werken en natuur. De overheden zijn geneigd strikt om te gaan met beperkingen en maatregelen zodra het om een groene woonomgeving gaat. Deels wordt dat als vanzelfsprekend geaccepteerd, deels strijdt het ook met de vrijheid van handelen die deel uitmaakt van de traditie op het platteland.

Toepassing en interpretatie van landelijk en provinciaal beleid zou soepel en met oog voor specifieke situaties moeten zijn.

I-6 Inbedding in het gemeentelijk beleid

In 1999 hebben forumdiscussies plaatsgevonden over de toekomst van Apeldoorn. Om de discussies te structureren heeft het college van B&W een kernnotitie opgesteld. Dat is een strategisch basisverhaal, een houvast om op gestructureerde wijze een soort agenda voor de toekomst op te stellen.

Ook de Dorpsraad Beekbergen Lieren heeft deelgenomen aan de forumdiscussies. Uiteraard konden die breedgevoerde discussies slechts op hoofdlijnen gevoerd worden waardoor de belangen van de dorpen slechts in geringe mate in beeld konden komen.

Om de aansluiting niet te verliezen heeft de Dorpsraad ervoor gekozen om in de eigen visies voor Lieren en Beekbergen het stramien van de kernnotitie te volgen. En dus wordt ook deze visie ingedeeld naar drie hoofdonderwerpen:

- . ruimtelijke ordening
- . economische structuur
- . sociale structuur.

I-7 Enquête

Na de presentatie van een conceptversie van dit rapport is door middel van een schriftelijke enquête de mening van de bevolking over een aantal elementen uit deze visie gepeild. De resultaten daarvan zijn in dit rapport opgenomen.

In 1870 het bewijs van de vooruitgang

In 2000 een teken van historisch besef

II - 1 De ruimtelijke ordening

Landschappelijke situatie

Het landschap rond Lieren heeft een sterk geaccidenteerd karakter. Dit landschapsbeeld geeft, tezamen met hoog opgaande bomen het dorp een pittoresk en lieflijk aanzicht.

Door het reliëf aan de zuidzijde, ter plaatse van de Lierderenk en Hulleweg is een groot hoogteverschil aanwezig. De enk is ter hoogte van de Hulleweg op zijn hoogst: 28,80 m + NAP. Lieren ligt op een hoogte van 18.00 tot 20.00 m + NAP. De Oude Beek aan de noordzijde ligt op een hoogte van 17.00 m + NAP. Aan deze zijde is het dorp dan ook duidelijk vlakker. Lieren overbrugt derhalve een verschil van zo'n 12 meter.

Bodemkundig hebben we te maken met een aantal wisselende bodemtypen. De hogere gronden zijn over het algemeen droger en daarom veelal in gebruik voor akkerbouw en de teelt van maïs. De lager gelegen gronden zijn drassiger, mede door water van het Veluwe Massief dat als kwelwater in het drassige gebied aan de oppervlakte komt. Deze gronden zijn daarom in gebruik als weidegrond.

Opvallend is dat het landschap en het landschappelijk gebruik tot in de bebouwde kern van Lieren voelbaar aanwezig is. Achter de woningen langs de Lierderstraat, Veldbrugweg, Tullekensmolenweg en Lierdererf liggen enkele percelen weiland die in gebruik zijn t.b.v. koeien en schapen.

Aan de noordelijke dorpsrand liggen enkele verspreid liggende boerderijen die als zodanig nog een agrarische betekenis hebben of in de hobbyboeren-sfeer een essentiële landelijke functie vervullen. Dit karakteristieke dorpsbeeld wordt verder in de richting van het Apeldoorns kanaal ernstig verstoord door de rommelige achterzijde van de naar het kanaal gerichte bebouwing en industriële complexen.

Het dorpsbeeld van Lieren, via de Dorpstraat vanuit Beekbergen wordt landschappelijk bepaald door de hoge rug van de Lierder Enk. Afdalend naar het Dorp wordt de entree bepaald door een veelkleurig benzineservice station, een privé tuin met niet in gebied passende coniferen, de spoorlijn Apeldoorn-Dieren met het stationetje Beekbergen en de hoge bebouwing van de VSM met bijbehorende activiteiten, en een houtverwerkend bedrijf.

Na het spoor bepalen de kerk met een plantsoen en enkele hoog opgaande bomen het dorpsbeeld.

Het dorpsbeeld vanaf de Tullekensmolenweg wordt eveneens bepaald door de spoorlijn Apeldoorn-Dieren, de karakteristieke bebouwing van het oude dorpsschooltje, enkele boerderijen, burgerwoningen, het coöperatiegebouw met de opvallende silo en een school met plat dak. Aanbevolen wordt om in de uitwerking van de visie Lieren 2020 te ijveren voor handhaving van de landschappelijke structuur rondom Lieren. De bescherming van de enken zou verbeterd kunnen worden als ze in handen komen van een beheersorganisatie.

Vanouds is het stalgedeelte naar de weg gekeerd

De coöperatie in oude luister herstellen; zonder silo

Het oude dorpsschooltje verdient restauratie.

Bebouwing

Het ruimtelijk beeld van Lieren wordt sterk bepaald door de hoge zwarte betonnen graansilo. Het gebouw van de voormalige coöperatie aan de voet van de silo is zeer karakteristiek. Door de latere bebouwing eromheen, en vooral de silo, komt het ruimtelijke karakter van het coöperatiegebouw niet meer tot zijn recht.

In het dorp wordt het beeld nog in sterke mate bepaald door een verspreide boerderij-achtige bebouwing met veelal een dakbedekking met riet. Vanouds is het stalgedeelte naar de weg gekeerd, het woongedeelte ligt naar het open landschap, kenmerken van het Saksische boerderij-type.

Deze bebouwing heeft een tamelijk willekeurige ruimtelijke groepering.

Recenter toegevoegde bebouwing, hoewel overwegend vrijstaand, heeft een meer 'stedelijke' uitstraling: overwegend laagbouw met soms een kapverdieping, en soms een tweede verdieping onder de kap.

Zijn de oude boerderijen meestal voorzien van een witte pleisterlaag, de nieuwbouw heeft een bakstenen schil. De kleuren van deze stenen zijn in deze omgeving helaas niet altijd even subtiel gekozen.

Het bebouwde beeld van Lieren vanaf het kanaal is herkenbaar als dat van een agrarisch dorp, het bebouwde beeld vanaf de hoge Lierderenk doet on-Veluws aan, een aaneenschakeling van willekeurig gegroepeerde daken geeft je het gevoel in Zuid-Nederland te zijn geraakt. Het oude coöperatiegebouw zou idealiter ontdaan moeten worden van de later geplaatste bijgebouwen en de silo en in oude luister hersteld worden. Ook het voormalige dorpsschooltje ('Huize Bloem') aan de Tullekensmolenweg verdient restauratie. Beide panden zouden als gemeentelijk monument moeten worden aangemerkt.

De kern

De kern van Lieren kent geen uitgesproken middelpunt. Hoewel de kerk met het voorliggende plantsoentje als zodanig zou kunnen worden gezien, wordt het braakliggende veldje op de kruising van Lierderstraat en de Molenvaart vrij natuurlijk als kern ervaren.

Naast woonhuizen wordt het beeld van de kern bepaald door enkele bedrijfsmatige panden. De aanwezigheid van bedrijvigheid in de kern

zorgt voor levendigheid in het dorp.

De zichtbare combinatie van wonen en bedrijvigheid en het ontbreken van strakke rooilijnen staan borg voor een charmante indruk.

Het verdient aanbeveling het grasveld op de hoek van Lierderstraat en Molenvaart een brink-achtig karakter te geven door enerzijds een markering met groen en bomen en anderzijds door het te gebruiken voor gemeenschapsactiviteiten of als markt. Ook een andere (en verkeersveiliger) inrichting van de wegkruising zou dit beeld aanzienlijk kunnen versterken.

Bouwen

De mogelijkheden voor woningbouw, met behoud van het specifiek karakter van Lieren zijn duidelijk beperkt. Binnen die grenzen moet duidelijk worden gestreefd naar een gevarieerd aanbod van woningen om de leefbaarheid in het dorp minimaal te behouden. Ook door gebrek aan seniorenwoningen, blijven ouderen lan-

ger in de eigen woningen en remt dit de doorstroming: dit moet niet worden onderschat.

In de periode tot 2020 zouden er zo'n 50 - 75 huizen in Lieren bij moeten komen. Het creëren van doorstroming moet voor deze bouwstroom een leidend aspect zijn. Binnen de huidige grenzen van het dorp ligt een drietal locaties voor de hand, namelijk een aantal woningen, mogelijk op ruime kavels, tussen de Molenakker, Molenvaart en Voshuizen, een aantal woningen in de Pastoriestraat, achter de kerk, en aan het einde van het Lierdererf.

Aan te bevelen is bij nieuwbouw of vervanging van bestaande panden duidelijke eisen te stellen ten aanzien van het passen in het bestaande open beeld van het dorp om het karakter daarvan te kunnen handhaven.

Nieuwe bestemmingsplannen zullen op de ruimere percelen de bouw van seniorenwoningen, naast bestaande woningen, moeten toestaan waardoor families bij elkaar kunnen blijven, en zorg in eigen kring mogelijk wordt.

Wegen

Het wegenpatroon volgt de historische slingerende zandpaden. Ook heeft een aantal wegen in en om Lieren heeft nog in belangrijke mate het historisch aanwezige wegprofiel. Het profiel van de wegen die naar de kern voeren, en in de kern de Lierderstraat en de Tullekensmolenweg, bestaat uit een geasfalteerd rijgedeelte en grindbermen. Enkele aansluitende wegen in het dorp zijn voorzien van trottoirs. De buitenwegen zijn vrij breed en hebben smalle bermen met greppels in het lager gelegen landschap.

Vanuit een oogpunt van verkeersveiligheid verdient het aanbeveling structuur van de splitsing van Lierderstraat en Molenakker en de kruising van de Lierderstraat, Tullekensmolenweg en Molenvaart, met behoud van het open karakter, te reconstrueren.

Een ongewenste tendens die het dorpsbeeld beïnvloedt wordt gevormd door het toenemende sluipverkeer; met name de huidige situatie op de Kayersdijk kan daarvoor als oorzaak worden aangewezen.

Het verdient desondanks aanbeveling de geschetste wegstructuur, die in sterke mate bepalend is voor de karakteristiek van het dorp, zoveel mogelijk te handhaven, al zal niet ontkomen kunnen worden aan voorzieningen ter bescherming van fietsers en voetgangers, met name op de tracés die leiden naar de school.

Het aanbrengen van verkeersremmers in en rond Lieren zou een sterk negatieve invloed hebben op de landelijke uitstraling van het dorp die in belangrijke mate mede wordt verkregen door de typische landelijke structuur van de wegen.

Oplossingen die het sluipverkeer tegengaan dienen aangebracht te worden op knelpunten die het sluipverkeer veroorzaken.

Wonen in het groen; waar eerst de school stond

De Lierderstraat, fraai dorpsbeeld in 1965 en streefbeeld voor de toekomst

Openbaar vervoer

Lieren is geheel verstoken van openbaar vervoer. Er zijn experimenten geweest met belbussen en met een zeer beperkte dienstregeling van streekbussen. Die initiatieven zijn niet (economisch) levensvatbaar gebleken. Ervan uitgaande dat Lieren in de komende decennia verder zal vergrijzen zal de behoefte aan openbaar vervoer weer toenemen, zeker als ook in aanmerking wordt genomen dat de nog niet ouderen steeds langer in het werkproces zullen meedraaien. Op hen kan geen beroep worden gedaan voor vervoer naar winkels of zorgvoorzieningen. Hiertegenover staat de tendens van winkelen op afstand: een grote toekomst wordt voorspeld voor het winkelen via internet. Dat neemt wellicht een deel van de noodzaak van openbaar vervoer weg om in de eerste levensbehoeften te voorzien, de wens om zelf in winkels te kunnen rondneuzen en kiezen blijft bestaan, evenals de wens om familie en kinderen buiten het dorp te bezoeken.

Er moet dus, ook in de komende jaren, stimulerende aandacht worden gegeven aan openbaar vervoer. Onderzoek kan uitwijzen welke verbindingen echt gewenst zijn. Wat nu nog als wild idee kan worden gezien, is dat wellicht over enkele jaren niet meer: het gebruik van de bestaande spoorlijn voor light-rail interlokale verbindingen.

Restant van een houtwal

Groene entree is gezichts en sfeerbepalend.

Een laanbeplanting zou fraai harmoniseren met de enken

Beplanting

Ruimtelijk bepalen enkele markante oude en hoog opgaande bomen langs doorgaande wegen het groene karakter van Lieren. De nieuwbouw en middenstands bedrijven in Lieren liggen er tamelijk stenig bij en geven daardoor een desolaat beeld. Een duidelijke groenstructuur ontbreekt in Lieren. Deze betreft zowel het openbare gebied als de privé-terreinen. Versterking van het groene karakter van Lieren is dan ook essentieel. Een groenstructuurplan is nodig om tot een meer planmatige opzet te komen. Deze opzet zou zich niet moeten beperken tot het openbaar gebied maar ook de particuliere terreinen erbij moeten betrekken.

Met name de naar de straat gerichte bebouwing en voortuinen/terreinen dienen in dit plan te worden betrokken. Zij bepalen immers mede het visuele groenbeeld van Lieren. De particuliere terreinen vertonen op de erfgronden een hoog gehalte aan coniferen en groene prunus. Omvorming van deze erfgrondsbeplanting is wenselijk voor het karakteristieke beeld van Lieren; voorlichting over wat men zelf kan bijdragen aan een harmonisch dorpsbeeld verdient, net als in Beekbergen, actieve aandacht.

Waarschijnlijk hebben in het verleden meer houtwallen langs de beek en op de kavelgrenzen in het lager gelegen gebied gestaan. De her en der over gebleven beplantingen zijn sterk versnipperd en sterk verwaarloosd door achterstallig onderhoud. Herstel en waar mogelijk uitbreiding daarvan zou een zinnige bijdrage leveren aan de gezichtsbepaling van Lieren, zowel bij de entree als bij het verlaten van het dorp.

Vanuit de kern bezien verdient het voorts aanbeveling in het groenplan aandacht te besteden aan groene afscherming van de achterzijde van percelen en bedrijven langs het kanaal en het gezicht richting Oosterhuizen.

Bouwvergunningen voor gebouwen en opstallen zouden steeds vergezeld moeten gaan van beplantingsvoorschriften die bijdragen aan behoud en verbetering van het fraaie landschap.

II-2 Economische aspecten

Thans overheerst het beeld dat Lieren een forensendorp zal blijven, met weinig doorstroming en vergrijzing door een sterk restrictief bouwbeleid. Als lichtpuntje kan worden opgemerkt de meer open bebouwing in vergelijking met de omliggende dorpen, waardoor er leefruimte is en er minder problemen zijn met parkeer-ruimte. Er is een redelijk welvarende import zichtbaar van actieve dertigers en veertigers ter bewoning van de oude boerderijen. Daarentegen is er een afnemende bedrijfsactiviteit zichtbaar: het proces van verdere afname tot nog slechts een enkele grotere 'echte' boer lijkt onafwendbaar. In de plaats hiervan is er toename zichtbaar van het 'hobbyboeren'.

Bedrijvigheid in Lieren

De traditionele economische bedrijvigheid is in Lieren nog slechts gering aanwezig. De agrarische bedrijvigheid is beperkt en neemt af, in lijn met de landelijke trend. Er is echter plaats voor nieuwe ontwikkelingen: biologisch boeren, het produceren van streekproducten in combinatie met , verkoop van waren op de boerderij. Er zijn in de kern nog enkele winkels aanwezig die slechts voor een deel in de dagelijkse behoeften kunnen voorzien. Een kruidenier is er niet meer, en ook dat is in de lijn met de landelijke ontwikkeling in kleine plaatsen.

Daarnaast zijn in de kern enkele bedrijven prominent aanwezig.

Tenslotte is er nog een machinefabriek buiten het dorp, goed ingepakt in het groen. Gezien de perspectieven van vergrijzing gaat de detailhandels-activiteit in zijn algemeenheid een onzekere toekomst tegemoet.

Er moet echter voor geijverd worden de bedrijvigheid in het dorp te handhaven (en liefst nog aan te vullen met een winkel voor eerste levensbehoeften), niet alleen om enig voorzieningsniveau te handhaven, maar stellig ook vanuit het oogpunt van een levende woonomgeving.

Verdere uitbouw van bedrijvigheid

Ten aanzien van vestiging t.b.v. bedrijven zou gedacht kunnen worden aan een (kleinschalig) bedrijvenpark ten noorden van Lieren. Hier zou plaats moeten zijn voor kleine bedrijvigheid met woningen, bijvoorbeeld ambachten en telewerken of aangepaste bedrijvigheid die de functie van de woongebieden ondersteunt zoals tuincentra, speciale kwekerijen, maneges of met dieren gelieerde bedrijvigheid (tuigmakerijen, koetsherstelrichtingen, veevoedergroothandel, ...).

Alle bouwactiviteiten moeten er op zijn gericht om een bufferfunctie te creëren om de stad op gepaste afstand te houden. Met deze achtergrond is de meest voor de hand liggende mogelijkheid ten noorden van Lieren richting A1/Kanaal, tussen Hansengraaf en Kanaal ten zuiden tot Kleine Haar.

Bedrijvigheid die bij het dorp paste

Recreatie

In de toeristische sfeer is de bedrijvigheid beperkt tot het stationnetje en in het buitengebied een enkele mini-camping. De toeristische recreatie is, traditioneel gezien, in vergelijking tot de omringende dorpen zeer beperkt, mogelijk mede door het ontbreken van een levendige dorp-kern die tot verblijven uitnodigt en het feit dat de enige horecagelegenheid aan de andere zijde van de kern ligt als de grootste attractie, de stoomtrein. Tegen de achtergrond van de afnemende agrarische bedrijvigheid zou het goed zijn als er enkele mini-campings in het buitengebied bij zouden komen. Nu er in het drukke gebied rondom Beekbergen geen toeristische kampeerplaats meer te vinden is lijkt dat een gat in de markt. Hoewel erkend moet worden dat het stoomtrein-gebeuren enige tolerantie in de directe omgeving vraagt, verdient het aanbeveling een omgevingsgericht en samenhangend beleid te ontwikkelen voor de verdere uitbouw van deze gewilde attractie. Aspecten daarin zullen moeten zijn verbeterde parkeermogelijkheden, veiligheid op overgangen, horeca (stationsrestaurant in ere herstellen) en mogelijke combinaties met andere attracties zoals oude ambachten, maar ook hinderaspecten. Het kanaal zou meer betrokken moeten in het toeristisch recreatief aanbod: ingespeeld kan worden op de plannen om het kanaal weer bevaarbaar te maken. Als het al eerder genoemde grasveld op de hoek Lierderstraat en Molenvaart een brinkachtige functie zou krijgen kan daar gedacht worden aan een (toeristische) markt voor streekproducten. Overigens kan worden aanbevolen het toerisme te versterken door accenten op het gebied van de beek: wandelvoorzieningen en fietsroutes, en in samenhang daarmee de restauratie van de watermolen bij de machinefabriek. Ook een 'wittefietsen'-plan in samenhang met dagprojecten in Beekbergen verdient onderzoek. Met de realisatie van een aantal van deze aspecten komt 'een dagje Lieren' in het verschiet.

Pleziervaart op het kanaal kan weer een vertrouwd beeld worden zoals in 1971

II -3 Sociale aspecten

Wellicht is voor dit hoofdstuk het centrale uitgangspunt van de Dorpsraad nog het meest van belang: we willen Beekbergen en Lieren zien als dorpen met een eigen karakter, die selfsupporting moeten blijven ten aanzien van primaire levensbehoeften, met betrokken inwoners, met betrokken bedrijven, en met een klimaat waarin het - voor bewoners in elke levensfase - in alle opzichten veilig en goed toeven is.

Dat Lieren een dorp moet blijven met een eigen karakter van ruimte, groen, natuur en levendigheid door onder meer (meer) recreatie is een doelstelling die zich bij het ingezette beleid van alle overheden voor de kleine kernen zonder veel zorgen laat realiseren. Voor het realiseren van de doelstelling 'selfsupporting ten aanzien van de primaire behoeften' dreigt gevaar: het dorp is te klein en bezit te weinig voorzieningen die dit kunnen garanderen.

*Kerk in Lieren
Trefpunt van religie, cultuur en verenigingsleven*

Het gemeenschapsleven

Het verenigingsleven vindt in een groot deel van de gevallen plaats buiten Lieren, vooral in Beekbergen. De kerkelijke beleving is behoorlijk intens, de aanwezige kerkgenootschappen kennen veel leden. Lieren kent nauwelijks ruimten voor verenigingsleven. Eigenlijk zijn er alleen de bijgebouwen van de kerk de dorpshuizen in Beekbergen bieden voorts mogelijkheden. In de ruimten van de kerk repeteert onder meer het plaatselijke koor Sonabile. Ook vindt de jeugdclub er zijn onderkomen en ontmoeten de ouderen van de ouderenvereniging PCOB elkaar daar. Heel incidenteel gebruikt de kaartclub de ruimte, als er geen andere locatie voor handen is. Daarnaast heeft Lieren een eigen touwtrekkersvereniging. Verondersteld moet worden dat Lieren, zolang de huidige omvang niet aanmerkelijk zou toenemen, in dit opzicht op de buurdorpen aangewezen blijft.

Aanbod aan jongeren / Wonen

Wegtrekkende werkende jongeren verstoren in Lieren de natuurlijke sociale opbouw van het dorp. Er is weinig tot geen nieuwbouw te realiseren. En zou die er komen dan is dat mondjesmaat en lijkt een toedeling van een deel daarvan aan Oosterhuizen onontkoombaar. De opdeling van woningen (ouder / kind) c.q. het toestaan van de bouw van ouderenwoningen op de grotere percelen vormen wellicht een optie, zodat een aantal jongeren 'vast gehouden' kan worden.

Gezien de vergrijzing en daarnaast de wens om ouderen zolang mogelijk in de eigen omgeving te laten blijven verdient het aanbeveling te streven naar de realisatie van een aantal woningen voor ouderen. Een optie daarbij is een aanleunverband te creëren met tehuizen in Beekbergen. [Een mogelijkheid die wellicht nadere studie verdient is de concentratie van seniorenhuisvesting dichtbij de zorginstellingen in Beekbergen. Men blijft weliswaar niet in de naaste eigen omgeving maar leeft samen met leeftijdgenoten.]

Een ander, maar zeer belangrijk aspect is dat woningen die te koop komen, merendeels door mensen van buiten het dorp Lieren worden aangekocht voor gigantisch hoge prijzen. Voor beginnende jongeren onmogelijk om op te brengen. Er moet derhalve aandacht gegeven worden aan het scheppen van een voorkeurspositie op basis van dorpsgebondenheid.

Kinderopvang

Voor kinderopvang voor kinderen onder de 4 jaar is Lieren aangewezen op Beekbergen. (Trompie)

Ook voor buitenschoolse opvang kan men er niet terecht.

Voor kinderen vanaf 4 jaar is er de lagere school. Misschien dat hier een mogelijkheid bestaat de taken wat uit te breiden, zodat kinderopvang en buitenschoolse opvang in het algemeen mogelijk wordt.

Gezondheidszorg

Men is in Lieren volledig aangewezen op de diensten van Beekbergen (thuiszorg/artsen/tandartsen/ fysiotherapie/apotheek/drogist) en Apeldoorn. (ziekenhuizen etc.). Zorgvoorzieningen zijn in het geheel niet aanwezig.

Zolang Lieren niet aanmerkelijk zou worden uitgebreid is er op zich geen draagvlak aanwezig voor zorgvoorzieningen, tenzij een nieuwe arts, tandarts of therapeut zou besluiten zich in deze aangename woonomgeving te vestigen met praktijk aan huis. Helder is dat deze situatie op het gebied van de medische voorzieningen een extra argument vormt om intensief te blijven streven naar een toereikende vorm van openbaar vervoer, zoals een belbus.

Wonen en recreëren

Voor de recreant zal er met wat aanpassingen meer te vinden en te ontdekken zijn dan nu het geval is. Zeker wanneer een aantal van de hiervoor genoemde stimuleringsvoorstellen gerealiseerd zou kunnen worden. Toenemend toeristisch bezoek vormt enerzijds een basis voor levendigheid in het dorp, maar heeft anderzijds ook invloed op het wonen. Grotere evenementen zoals de stoomdagen in september elk jaar leggen onmiskenbaar een zware druk op het dorp en zijn bewoners.

Omwille van de eigen samenleving is het derhalve zaak activiteiten die recreatiegangers aantrekken in goede banen te leiden, en ernaar te streven dat drukte soepel kan worden opgevangen, bijvoorbeeld door de organisatie van parkeervoorzieningen.

Streekgebondenheid en authenticiteit.

Lieren moet een dorp blijven met een eigen karakter. Essentieel daarvoor is dat Lieren het agrarisch bepaalde verleden blijft uitstralen. Aan ontwikkelingen in de agrarische sector zal in Lieren nadrukkelijk aandacht moeten worden besteed. Gezien de kleinschaligheid ter plekke, maar ook de verscherpte regelgeving, kan geconcludeerd worden dat de intensieve landbouw en veeteelt op die plek nauwelijks nog toekomst heeft. Een versnipperd beeld van de omgeving zal het uiteindelijke gevolg zijn, en dat zal met name het enkgebied aantasten.

Wanneer de landerijen op de enken zouden kunnen worden ondergebracht in een systematiek van beheersovereenkomsten, of in beheer zou komen bij natuurbeheersorganisaties, kan de basis worden gelegd voor een aangepast kleinschalig gebruik met nieuwe mogelijkheden en markten voor ecologisch boeren. Daarmee ontstaat een samenhangend gewenst beeld, in tegenstelling tot de versnippering die nu al waarneembaar is, zowel wat de omvang van de kavels betreft als het gebruik en de zichtbare afzettingen. De verwachting lijkt op basis van een aantal rapporten gerechtvaardigd dat de consument bereid is (veel) meer te betalen voor ecologisch geteelde (streek-)producten. Bovendien zou het passen in reeds zichtbaar landelijk beleid. Natuurlijk is een 'wuivende' enk met meerdere granen een lust voor het oog, maar dat beeld hoeft niet te verdwijnen bij ecologisch gebruik. Aldus kan het dorp zijn eigen beeld handhaven.

